

1.12.1972

6. Ed. A a l t o: Herra puhemies! Suomen kansa on jo vuosikymmenet ymmärtänyt, että ellei koiran- tai kissanpentua, vasikkaa tai karitsaa pienestä saakka hoideta huolellisesti, säännöllisesti ja hellien, ei näistä eläimistä koskaan kehity kunnan yksilöitä. Kumma kyllä tätä samaa asiaa ei ole tajuttu ihmislasten suhteen. Karjanjalostukseen ja neuvontaan on aina riittänyt rahaa valtion budjetissakin, mutta sen sijaan lasten päivähoitolaitoksille ei. Näihin asti ~~on~~^{ovat} ~~pien~~ä valtionapua lastenseimet saaneet vain siinä tapauksessa, että niiden rinnalla on pidetty myös puolipäiväosastoa. Hukkakaurankin torjunnasta olemme parhaillaan säätämässä lakia, mutta siltä tosiasialta on yhteiskunta sulkenut silmänsä, että meillä on vuoden 1970 lopulla ollut noin 490 000 alle kouluikäistä lasta, joista ansioäitien lapsia, siis kokopäivähoitoa tarvitsevia, on arvioitu olleen ainakin 150 000. Kokopäivähoitolaitoksissamme oli vuonna 1970 järjestetty ^{hoitoa} vain 14 860 lapselle eli noin 10 %:lle hoidon tarpeessa olevista. Omatoimisesti oli eritasoiseen ja itse kokonaan kustannettavaan perhepäivähoitoon saatu 50 000 - 70 000 lasta. Asiain näin surkeasti ollen voimme vain itseltämme kysyä, ~~että~~ kuinka tämä tärkeä ihmislasta koskeva kysymys on voitu jättää näin hoitamatta. Tähän voi todeta ilman suurempia ajatusponnistuksia, että asiat ovat saaneet kulkeutua tähän pisteeseen vain siitä yksinkertaisesta syystä, että kokopäivähoitoa tarvitsevat lapset ovat olleet ja edelleen-

6. Ed. Aalto.

kin ovat enemmistöltään varattomien ansiotyössä käyvien työläisäitien lapsia. Näiden hoidon järjestäminen ei ole kiinnostanut hyvin toimeentulevien porvarillisten puolueiden kansanedustajia, ministeriöitten virkamiehiä, ei ministereitä eikä kunnanvaltuutettuja. Monet kerrat on SAK:n naisjaosto^A, Sosialidemokraattisten naisten keskusliitto^{en} ja Kotien puolesta keskusliiton toimesta esitetty ja mahdollisesti muidenkin vasemmistolaisten naisjärjestöjen toimesta esitetty sosiaalihallitukselle ja jo ennen sen olemassaoloa sosiaaliministeriölle harras toivomus tämänlaisen lastenpäivähoitolain pikaiseksi aikaansaamiseksi. Haartaat pyyntömme ovat ~~ni~~ näihin päiviin saakka kaikuneet kuuroille korville. Vasta sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen mielestäni tehokkain poika Ahti Fredriksson sai niin paljon aikaan, että hänen ministeriönsä antoi Paasion hallituksen aikaan² eduskunnan käsiteltäväksi tämän lain. Olen seurannut sen saamaa, osittain vastahakoisestikin annettua myönteistä vastaanottoa, ja erikoisesti on mieltäni lämmittänyt se, että kokoomuksenkin edustajat ovat asiain tähänastisessa käsittelyssä usein ensimmäisinä kiirehtineet käyttämään puheenvuoroja ja että he tosiaan ovat myöskin omalta osaltaan valmiit hyväksymään tämän lain erinäisin varauksin ja pienin purnauksin tietenkin. Eihän tämä täydellinen sosialidemokraattienkaan mielestä ole, mutta hyvä kun pääsemme siunattuun alkuun asiassa. Onkin toivottava, että täälätä kokoomuksen eduskuntaryhmästä nyt lähtee sana kiertämään sen puolueen puolue toimistoonkin, ettei enää ole soveliasta kokoomuksen valtuutettujenkaan jarruttaa kunnissa lasten päivähoitokysymysten järjestelyjä. Omakohtaisesti voin todistaa, että kuusi pitkää vuotta koti-

6. Ed. Aalto.

Y (Ed. Kauppi:
Ei jolla paika-
kaava aina-
kaan Vaasassa!)

kuntani kaikki porvarilliset valtuutetut kokoomuksen johdolla määrätietoisesti jarruttivat ja vastustivat sosialidemokraattis-
ten ~~na~~ naisvaltuutettujen aloitetta lasten päivähoitolaitoksen aikaansaamiseksi teollisuuspaikkakunnallemme. Yksi lapsisukupolvi ehti jo siinä valtuutettujen taistelossa kasvaa aikuisiksi ennen kuin porvarillisten valtuutettujenkin lopulta oli pakko myöntää, että kunnan oli jotaintentävä lasten päivähoiton hyväksi.

Juuri viimeisen kymmenen vuoden aikana on yhteiskunnassamme tapahtunutkin niin suuria rakennemuutoksia teollistumisineen, kaupunkilaistumisineen, että eduskunta, hallitukset ja valtuutetut kunnissa saavat syyttää suurelta osalta itseään esimerkiksi nuorisorikollisuuden valtavasta lisääntymisestä sekä myöskin huumenuorista. Mitä ~~muuta~~ muuta voimme odottaa sellaisista lapsista kasvavan, jotka niin pienestä kuin kynnelle kykenevät, ovat avain kaulassa saaneet elämässään yksin tulla toimeen päiväkaudet. Uskon, että kunnollisella lasten päivähoidolla, olkoon se järjestetty laitoksiin tai perheisiin, voidaan estää monta lasta oppimasta ja kokeilemasta kaikenlaista pahantekoa, mitä tuolla kaduilla maleksiessa näkee ja mieleen tulee.

Yhteiskunnan tulisi normittaa, mikä tukimuoto kullekin varattomalle perheelle on ensisijainen ja tarpeellisin. Eihän ole mitään järkeä siinä, että esimerkiksi kolmen tai neljän lapsen äiti työskentelee vieraalla työnantajalla - sanokaamme jokseenkin minimipalkalla ja yhteiskunta hoitaa hänen lapsensa, joista jokaisen hoito esimerkiksi laitoksessa maksaa vähintään

1.12.1972

4. K

6. Ed. Aalto.

minimipalkan verran. Tällöin olisi tietenkin sekä yhteiskunnalle, lapsille että äidille edullisempaa, että yhteiskunnalla tukee tällaisten varattomien lasten kotihoitoa. _____

2/AK

✓

En ole mikään laitoshoidon ihailija, mutten siinä mitään sellaisia peikkojakaan näe rakkaudenpuutteineen, mitä täällä muutamat edustajat ovat kuvailleet. Pakkohan suurissa kaupungeissa, asutustaajamissa ja teollisuusyhdyskunnissa on rakennuttanut paljon myöskin tällaisia laitoksia. Nykyäänhän on runsaasti yksinhuoltajia, invalidien aviopuolisoita tai pienipalkkaisten miesten aviopuolisoita, joiden on taloudellinen pakko yrittää aina käydä myöskin ansiotyössä, ja parempipalkkaisenkin miehen vaimon on käytävä ansiotyössä, jos perhe mielii esimerkiksi omaa asuntoa. Ei yhden miehen palkkatuloista nykyään säästetä asuntorahoja, jos myös perhettä on samanaikaisesti elätettävänä.)

Oma asunto on yksi turvallisuuden lisääjä, eikä väheksy sellaisia perheitä, jotka sitä itselleen yrittävät. Lasten ja nuorison pitkäaikaiseksi muodostuva ammattikoulutus on yksi pienituloisten lapsiperheitten suuri elinkustannusten lisääjä ainakin niin kauan kuin opintolainat ja opintotuet varattomillekin ovat niin pieniä, mitä ne nykyisin ovat. Ja vieläpä sotaväessäkin pärjää vain 5 % omillaan, joten sinnekin on vielä myöskin varattomista kodeista yritettävä aina pientä avustusta lähettää.

Suurta huolta lain toimeenpanosta aiheuttaa kuntien vaikea rahoitustilanne. Tällaistenkaan laitosten perustamiskustannuksiin ei hallituksen laskelmien mukaan voida ainakaan vielä antaa yhtään valtionapua, ainoastaan käyttökustannuksiin.

Toinen suuri kysymysmerkki tulee olemaan henkilökunta, mistä sitä lähivuosina riittävästi otetaan, ettei vain sen

suhteen lakia toteutettaessa taas kävisi kuin on käynyt kansanterveyslain kanssa. Esimerkiksi perhepäivähoitajien koulutusta ei ole vielä mitenkään edes suunniteltu. Se tukimuoto olisi kuitenkin monessa maalaiskunnassa halvin ja nopein apu esimerkiksi varattomille yksinhuoltajaperheille.

Perhepäivähoitajan arvostus on kolmas suuri kysymysmerkki. Tähän saakkahan on melkein yleisesti säälitelty perheenäitiä, jolla ei ole ollut mitään muuta ammattia ja sen vuoksi on joutunut ottamaan hoitoonsa toistenkin lapsia, usein omien pienten lastensa lisäksi. Ja minkälaisia ovat olleet päivähoitomaksut: Useimmiten ne ovat juuri ja juuri riittäneet hoidettavan lapsen ruokaan; palkkaa tästä työstä ei monellekaan päivähoitajalle ole jäänyt. Jos nyt tämän lain aikana päästään siihen, että kunta palkkaa työsopimussuhteeseen perhepäivähoitajia ja maksaa heille myös kunnan palkan, mitä neljän alle kouluikäisen lapsen hoito edellyttää, tietää se myöskin arvostuksen kohoamista tässä tärkeässä tehtävässä.

Tällä lailla kumotaan myöskin vuodelta 1927 ^{oikea} ~~ollut~~ lastentarhojen ^{puu koshen} ~~valtionavustusta~~ ~~olivat~~ laki. Sen lain mukaan ei lasten hoidosta päivätarhassa ole saanut periä ollenkaan maksuja, ainoastaan ruokamenot, vaikka nykyään hoitohenkilökunnan palkat tekevät ainakin 70 % näitten laitosten menoista. Laki ^{on} ~~ei~~ siis niiltä ajoilta, jolloin ruokamenot näyttelivät vielä päärooleja lastentarhojenkin menoissa. Sen sijaan lastenseimissä hoidettavista lapsista on saanut periä myöskin hoitomaksua. Kun näille paikoille on tähän saakka päässyt ainoastaan täysin varattomien perheiden lapsia, on hoitomaksutkin yleisesti ^{luokkandessa} määrätty minimaalisen alhaisiksi, esimerkiksi 30 mk ~~30~~ yhden huol-

3/IS 2.

~~kunhandedssa~~
tajan varassa elävästä lapsesta tai 60 mk ~~mk~~ kahden huoltajan varassa elävältä lapselta. Näin pienillä hoitomaksuilla on laitoksista jäänyt kunnille huomattavat nettotappiot. Nämä laitospaikat ovat olleet täysin varattomien perheiden hyvä tukimuoto tähän saakka, mutta jos ja kun näitä laitoksia nyt on tarkoitus reippaammin lisäillä tarpeen mukaan, on täysin oikein ja kohtuullista, että käsiteltävänämme oleva laki nyt sallii hoitomaksut porrastettaviksi huoltajien maksukyvyn mukaisiksi. Tämä on mielestäni oikea periaate, sillä mielelläänhän sitä jokainen maksaa lapsensa hyvästä hoidosta, jos on millä maksaa ja kun vain saa lapsensa hyvään hoitoon.

Tällä maksujen porrastuksella välttytään myöskin siltä ka-
teudelta ja eriarvoisuudelta, mikä aiheutuisi, ^{jos} hyvätuloistenkin perheiden lapsia hoidettaisiin laitoksissa melkein ilmaiseksi, vaikka sellainen periaatehan meidän maamme sosiaalitoimessa nykyään tuntuu olevankin.

Minä olen kuitenkin edelleenkin sitä mieltä, että pääsääntö on se, että jokainen, joka pystyy, hoitaa tai hoidattaa itse omat lapsensa omalla kustannuksellaan, mutta että tämän lain ^A tuomia mahdollisuuksia käytetään ensisijassa ja juuri niiden lasten hyväksi, jotka muutoin jäisivät hoidotta. Nuortenparien asunnot ovat yleensäkin niin pieniä, ettei niihin voi ajatellakaan kotiapulaista, ja vain harva perheenäitihän ansaitseekaan sellaisia tuloja, että voisi palkata apulaisen, vaikka sen vielä jostakin saisikin. [On siis ilman muuta selvää, että kehittyvillä paikkakunnilla tarvitaan paljon lisää lastenpäivähoitolaitospaikkoja. Lasten päivähoidon näinkin järjestäminen tietää kyllä äideille kahdenkertaista työtaakkaa

3/IS 3.

(Oikealta:
Oikein!)

ja on jo tähänkin saakka tiennyt ansiotyössä käyville äideille, sen lisäksi perheelle ankaraa veroprogressiota. Ansiotyöstä kotiin tullessaan saa äiti aloittaa oman perheensä taloudenhoidon, siivoamiset ja pyykinpesut. Ainoastaan maataloudessa voi perheenäiti järjestellä kotitöitäänkin ansiotyönsä lomiin. Tämä ja se, että voi lastaan hoitaa työpaikallaan, tulisi kaikkien niiden muistaa, jotka täällä nyt tuntuvat kadehtivan vieraan työssä käyvien, varattomien ja yhteiskunnalle myöskin raskaasti veroja maksavien perheenäitien lasten päivähoidon järjestelyä yhteiskunnan avustuksin. Minusta ei ole mitään järkeä siinä, että jotain äidinpalkkaa vaaditaan kaikille äideille, siis niissäkin tapauksissa kotiäideille, joissa siihen ei ole mitään taloudellista tarvetta. Tiedustelen vain, mistä ne sadatmiljoonat otetaan, kenen maksettaviksi ne verot laitetaan. Kyllä näiden äitien lapsista tulee kunnollisia ilman äidinpalkkaakin, jotka saavat aina olla hyvän äitinsä opastuksessa ja kasvatuksessa ja kasvaa sellaisessa kodissa, jossa on tilaa harrastuksille, eikä ole mitään puutetta. On muistettava, että tehtaittemme pyörät pyörivät suurelta osalta myöskin naistyövoimamme turvin, joten kaikki äidit eivät voi koskaan jäädä kotiin missään tapauksessa.

Erään keskussairaalan synnytysosaston johtava lääkäri sanoi äskettäin minulle, että laatikaa nyt nopeasti se lasten päivähoitolaki siellä eduskunnassa, sillä syntyvyys maassamme on laskenut jo viime vuosisadan suurten nälkävuosien tasolle. Työssäkäyvät perheenäidit tulevat häneltä pyytämään aborttia siitä syystä, että pelkäävät menettävänsä lapsen vuoksi työ-

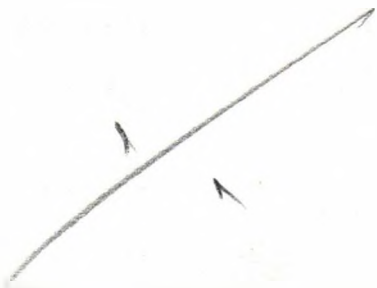
paikkansa, kun ei lasta saa mihinkään päivähoitoon. Yhteiskun-
tamme pitäisi siis pystyä järjestämään olonsa sellaisiksi,
että perhesuunnittelussa olisi taloudellinen mahdollisuus suun-
nitella normaaliperheisiin myöskin lapsia; jopa niissäkin ta-
pauksissa, joissa vanhemmat joutuvat käymään vuorotyössä tai
työssä eri paikkakunnilla, ^{kun} missä on koti, tulisi lastenhoito
voida järjestää kunnolla.

1.12.1972

lok

6. Ed. Aalto.

[Tämä laki luo nyt kunnille puitteet, mistä ponnista, jos tah-
toa kunnallisvaltuutetuilla asioiden järjestämiseen riittää.
Olen iloinen, että kuntiemme valtuustoihin tuli nyt viimeksi
suoritetuissa kunnallisvaaleissa erittäin runsaasti myöskin
sosialidemokraattisia naisia, sillä ainakin näillä tiedän
lasten päivähoitokysymysten järjestämisen olevan sydämen asia.

4/BT -1.

es